

24. BÖLÜM

MİLLETVEKİLİ ADAYLIĞI

- **BELEDİYE BAŞKANLIĞI'NDAN İSTİFA - MİLLETVEKİLİ ADAY ADAYLIĞI**
- **ÖNSEÇİM ÇALIŞMALARI**
- **ÖNSEÇİM PAZARLIKLARI**
- **ÖNSEÇİM SONUÇLARI**
- **POLİTİKADA İLK VE SON YENİLĞİ**
- **“KIZIM SANA SÖYLÜYORUM, GELİNİM SEN ANLA”**
- **SEÇİM PROPAGANDALARI**
- **NAZIM HİKMET'İN MEZARINA VATAN TOPRAĞI GÖTÜRÜLÜR MÜ ?**
- **“VATAN TOPRAĞINA, VATAN HAINLERİ AYAK BASAMAZ”**

24. BÖLÜM

MİLLETVEKİLİ ADAYLIĞI

Belediye Başkanlığında 1977 yılına gelene kadar üç yıl geçirmiş, bu süre içerisinde Safranbolu'nun sorunlarının çözümünde yerel düzeyde gösterilen çabaların tek başına yeterli olmadığını, sorunlara çözüm bulunmasında, hemen her defasında Ankara'da ilgili ve yetkili merciler nezdinde etkin girişimlere gereksinim duyulduğunu gözlemlemiştim.

Sürekli izlenmeyen işler sürüncemede kalıyordu; bu konuda Zonguldak parlamenterlerinden de her alanda, beklenen düzeyde ilgi ve yardım görebilme olanağı bulunamıyordu. Çünkü bir milletvekili veya senatörün bir ilçenin sorunlarını, orada yaşayan bir kişi kadar bilebilme olasılığı bulunmadığı gibi, "evvela can, sonra canan" düşüncesiyle, hep kendi ilçelerine öncelik vermeseler bile, her ilçenin her sorununu yeterince sahiplenemiyorlardı. Safranbolu'nun yıllardır hangi partiden olursa olsun bir milletvekili çıkaramamış olması, bu açıdan önemli bir handikapı.

Bu noksanlığın benim tarafımdan doldurulması, Safranbolu'da kimi partililer ve hatta partisiz hemşehriler tarafından dile getirildiği gibi, ben de böyle bir görevi üstlenmemin Safranbolu için yararlı olacağına inanıyor, Ekim/1977'de yapılması gereken, milletvekilliği seçiminde aday olmayı düşünüyordum. Ancak TBMM, aldığı bir kararla, Milletvekili genel seçimlerinin, 4 yıllık dönem sona ermeden, 5 Haziran 1977 günü yapılmasına karar verdi. Bu, bir erken seçim kararıydı.

• BELEDİYE BAŞKANLIĞINDAN İSTİFA - MİLLETVEKİLİ ADAY ADAYLIĞI

Erken seçim kararıyla birlikte, görevli buldukları seçim çevresinden aday olacak kamu görevlilerinin, yasa gereği istifaları gerektiğinden, 27.03.1974 tarihinde başladığım Belediye Başkanlığı görevinden, 08.04.1977 günü istifa ederek ayrıldım. Daha önce gerekli belgeleri 27.03.1977 günü Ankara'da CHP Genel Merkezine teslim edip, 7.500 lira da ödemede bulunarak, Zonguldak CHP Milletvekilliği "Aday adaylığı" sıfatını kazandım.

Önemli olan hiç kuşkusuz seçilebilmektir; ama daha önce "aday" sıfatına kazanmak gerekiyordu. Ancak bu da yeterli değildi; yapılacak önseçimde, partinin milletvekili aday listesinin ilk sıralarında yer alınmalıydı. Bu nedenle ilk mücadele, partiler arasında değil, aynı partinin aday adayları arasında gerçekleşecekti.

• ÖNSEÇİM ÇALIŞMALARI

Önseçim il düzeyinde, parti delegelerinin katılımıyla yapılacağından, Zonguldak'ın tüm ilçe örgütlerini dolaşmam, parti yöneticileriyle görüşmem ve çok sayıda delegeye ulaşarak kendimi tanıtmam gerekiyordu. Safranbolu dışında, beni, nihayet komşu ilçeler Karabük, Eflani ve Ulus İlçeleri tanıyabilirdi, diğer ilçelere öncelik veren bir gezi programı hazırlayarak, İl dahilinde dolaşmaya başladım.

Gezilerimde kimi ilçelerde Kazım BASMACI, kimi ilçelerde de Yılmaz KAVUŞTURUCU, partili yakın arkadaşlarım olarak beni yalnız bırakmadılar. Zonguldak Merkez İlçede ve Kdz. Ereğli'de M.Çelikel Liseli arkadaşlarım ve özellikle erken yaşta kaybettiğimiz Naim SİPAHIOĞLU arkadaşım bana çok yardımcı oldu. Görüştüğüm kişilere, özgeçmişimi ve milletvekilliğindeki amaçlarımı açıklayan tanıtım broşürlerimi bırakıyordum.

Ön seçim gezilerinde aday adayı, bir tür görücüye çıkmış gelinlik kız konumunda olduğundan, beğenilmediği gelinlik kızın yüzüne söylenmediği gibi, adayların yüzüne de görüştüğü kişiler, "sana oy veremem" demiyorlar, genellikle umut dağıtıyorlardı.

Politika yapıldığı bilirse de, herkesin de özü başka, sözü başka olabileceği düşünülemez, kimilerine de güvenmek gerekiyordu. Özellikle, her ilçedeki nüfuzlu partililerden destek sözü almak önem taşıyordu. Bu arada aday adayları da kendi aralarında gruplaşıyorlar, delegelerin aynı grupta yer alan aday adaylarına, topluca oy kullanmaları sağlanmaya çalışılıyordu.

Önseçim öncesi yapılan bir toplantıda CHP adaylarından dördü bir arada
Soldan sağa-Hüseyin ÖZTEK (Zonguldak eski Bel.Bşk.), Metin ULUKAVAK (Bartınlı Mühendis),
Burhan KARAÇELİK (Avukat-Baro Bşk.), Kızıltan ULUKAVAK (Safranbolu eski Bel.Bşk.)

Zonguldak'tan aday adaylığı için CHP'ye 17 başvuru yapılmıştı. Bunlardan biri de CHP Genel Başkanı Bülent ECEVİT'ti. Ben, geleceğin Millet Meclisi Başkanı Cahit KARAKAŞ, CHP Parti Meclisi Üyesi Avni GÜRSOY,

Zonguldak Baro Başkanı Burhan KARAÇELİK, Karabük CHP İlçe Başkanı Mehmet Ali BÖLEK gibi “Genel Merkezci” veya “Ecevitçi” denilen gruptan olduğum için, bu gruptakilerle yakın ilişkim vardı. Senatör aday adayları Avukat Behiç SONBAY ile ileriki yılların Bayındırlık Bakanlığı Müsteşarı Yük.Müh. Mehmet ÇÖTÜR de, aynı grupta olup, bizlerle dayanışma içerisinde bulunuyorlardı.

Karşı grubun başını milletvekili aday adaylığında Kemal ANADOL çekiyor; Zekai ALTINAY ve Senatör aday adayları Mehmet Ali PESTİLCİ ile birlikte hareket ediyorlardı.

Yürürlükteki yasaya göre, ön seçimde delegeler, her il’den çıkacak milletvekili sayısının yarısından bir fazla sayıda aday adayına oy vermek zorunda olduklarından, 9 milletvekili olan Zonguldak İl’inde, her delegenin oy pusulasına 5 aday adayları ismi yazarak sandığa atması gerekiyordu. Daha az sayıda isim yazılı oy pusulaları geçersiz oluyor, 5’ten fazla isim yazılmışsa, en alttaki isimlere oy verilmemiş sayılıyordu. Bu nedenle, ön seçimler için kimi yöntemler, kimi kurallar geliştirilmişti.

İlk kural kazanacağı kesin olan en güçlü aday adayına mutlaka oy verilmeliydi. Örneğin, Zonguldak CHP aday adayları Genel Başkan Bülent ECEVİT’e mutlaka oy verilmeliydi ki, ismi yazılacak aday adayları sayısı bir kişi eksilsin. İkinci kural, bir ilçede o ilçenin aday adayına mutlaka oy verilmesi, onun rakibi durumunda olabilecek aday adayına hiç oy verilmemek suretiyle, ilçe aday adayının oyu artarken, diğerininkinin artmasına katkı sağlamamaktı. Üçüncü kural da, başka ilçelerden oy alması beklenmeyen, en güçsüz aday adaylarına oy vererek, yasanın öngördüğü sayıda ismi oy pusulasına yazma zorunluluğunu yerine getirmekti.

• ÖNSEÇİM PAZARLIKLARI

Bir ilçede ön seçimde oy kullanacak olanlar, o ilçe örgütünün yöneticileri, gençlik ve kadın kolları gibi yardımcı organlarda görevli bulunanlar ile mahalle ve köy delegelerinden oluşmaktaydı. Her mahalle ve köyden en az bir delege öngörülmesi için, bir ilçenin mahalle ve köy sayısı ne kadar fazla ise, o ilçenin delege sayısı da, o kadar fazla oluyordu. Ayrıca, bir önceki seçimde, bir köy ve mahalleden alınan oy sayısının fazla olması, delege sayısının da orantılı olarak artmasını sağlıyordu.

Bu kurallar gereği, çok köyü olan Bartın’ın 572, hem çok köyü bulunmasından ve hem de CHP oylarının fazlalığından Devrek’in de 362 delegesi vardı. Bu arada, bir önceki seçimde CHP oyu, hem miktar ve hem de nüfusa göre, oransal olarak çok olduğundan Zonguldak il merkezinin delege sayısı 565, Kdz.Ereğli’nin de yine aynı nedenlerden 567 idi. Dolayısıyla bu ilçelerin fazla sayıda delegesi bulunurken, Safranbolu’nun 58 köyü olması,

CHP'nin aldığı oyun da çok fazla olmaması nedeniyle, delege sayısı 263, Karabük'ünkü de benzer nedenlerden dolayı 354'ten ibaretti.

Ön seçim için yapılan gezilerde, her ilçede, partinin ilçe başkanı ve partili Belediye Başkanı başta olmak üzere, partili yetkililerle görüşüyor, ne ölçüde destek verebileceklerini anlamaya çalışıyordum. Bartın'da Cahit KARAKAŞ ve "Davut Ağa" lakaplı, Bartın Belediye Başkanı Davut FIRINCI⁽¹⁾ ile görüşmem gerekiyordu. Sayın FIRINCI, Bartın merkezinde ve köylerinde siyasal açıdan büyük bir güç sahibiydi ve bu gücü nedeniyle Zonguldak'ta il düzeyinde, CHP örgütünde en nüfuzlu kişilerden biriydi; belki de birincisiydi. .

Cahit KARAKAŞ

Sayın KARAKAŞ, herhalde gizlemeleri gerekiyordu ki, sabah 05.00 gibi, çok erken bir saatte, kardeşinin beyaz eşya satılan mağazasında benimle görüşmek üzere randevu verdi; yanında Belediye Başkanı Davut FIRINCI da olacaktı. Kaldığım otelin görevlisine saat 04.30'da uyandırmasını söyledim; görüşme yerine gittim.

Söze Davut FIRINCI başladı, bana "Safranbolu ve Karabük'ten Cahit Bey'e ön seçimde kaç oy verdireceksin?" diye sordu. "Karabük'e sözüm geçmez, ancak Safranbolu'dan, bana ne kadar oy çıkarsa, Cahit Bey'e de ona yakın oy çıkabileceğini sanıyorum" deyince,

yine Sayın FIRINCI'nın "bizden, Bartın'dan ne kadar oy istersin" sorusuyla karşılaştım. Sanki oyu sandığa delegeler değil, delegelerin elini bağlayıp, Bartın'da Sayın FIRINCI, Safranbolu'da da ben atacakmışız gibi bir konuşma oluyordu. Bartın'daki ön seçimlerde, sanki böyle yapılmışçasına Sayın FIRINCI'nın büyük bir etkinlik gösterdiği, daha sonra anlaşılacaktı.

Bana yönelttiği soruyu, "Sizin 500'den fazla delegeniz olduğuna ve bir delege 5 kişiye oy vereceğine göre 2500'den fazla oyunuz var;

(1) Davut FIRINCI'nın 1991'de vefatından sonra, o sırada yürürlükte bulunan yasa uyarınca yapılacak Belediye Başkanlığı ara seçimi için Bartın'a gelen ve bir süre önce ANAP Genel Başkanı sıfatıyla yeni Başbakan olmuş bulunan Mesut YILMAZ, seçimlerde ANAP'lı aday Belediye Başkanı olduğu takdirde Bartın'ın il yapılacağı vaadinde bulunmuş; çoğunluğu sosyal demokrat olmasına rağmen Bartınlılar, Sayın YILMAZ'ın dediğini yapmışlar, Başbakan da vaadini yerine getirerek Bartın il olmuştu. Böylece Sayın FIRINCI, sağlığında Bartın'a çok değerli hizmetlerde bulunmuş; ölümüyle de Bartın il olma olanağına kavuşmuştu.

Bartın'dan beklediğim oy, 150 dolaylarında” diye yanıtlayınca, Sayın FIRINCI, elini havaya kaldırıp, açılmış parmaklarıyla şamar indirir gibi, büyük bir gürültüyle önündeki üstü cam masaya vurdu, “sana 150 oy değil, 250 oy vermeyen” şöyle olsun biçiminde yeminli bir beyanda bulundu. Sayın KARAKAŞ, söze karışmıyor, sadece onaylıyordu; yanlarından, vaatlerinin gerçekleşmeyebileceğini düşünmeksizin, umutlanarak ayrıldım.

Bu umut, daha sonraki gelişmeler karşısında tutumumu belirlemede, belirli ölçüde de olsa etkili oldu. Nitekim, ön seçime 2 gün kala, Kasap Mıstanların Emin Ağa'nın oğlu, Akçasu'dan komşum ve arkadaşım Ahmet DEMİR geldi; iş yaptığı Yenice'den tanıdığı ve beraberinde getirdiği bir grup CHP'linin benimle görüşmek istediğini söyledi.

Görüştük, o sırada Karabük'ün Bucağı olan Yenice'den gelenler, yerel parti örgütünde görevli bulunan ya da delege sıfatını taşıyan kişilerdi. İçlerinde Karabük'teki parti örgüt çalışmaları sırasında veya Yenice'ye gittiğimde tanıştığım kişiler de vardı. Kendilerinin bana oy vereceklerini, Kemal ANADOL'a Safranbolu'dan oy verilmesine çalışırsam, Sayın ANADOL'un da Kdz.Ereğli'den bana büyük miktarda oy verileceğini söylediğini bildirmek ve aracı olmak üzere geldiklerini açıkladılar.

Sayın ANADOL'la parti içi ilişkilerde ve siyasal yaklaşımlarda, aynı düşünce yapısında olmadığımızı ve başta Cahit KARAKAŞ olmak üzere, birlikte hareket ettiğim arkadaşlarıma verilmiş sözlere aykırı bir tavır sergileme gibi bir davranışı, kimsenin benden bekleyemeyeceğini söyleyip, kendilerine teşekkür ederek, getirdikleri öneriyi kabul edemeyeceğimi bildirdim.

Ön seçim görüşmelerinde Karabük'te ilginç bir tepki ile de karşılaştım. Karabük CHP delegelerinin önemli bir bölümü Demir Çelik işçisiydi. Parti binasında delegelerle görüşmelerde bulunduğum bir sırada, bir delege arkadaş bana hitaben, *“biz senin gibi bürokrata ön seçimde oy vermeyiz, biz işçi aday adaylarına oy vereceğiz”* dedi. Benim gibi eski bir bürokrat ve avukata kıyasla, işçi kökenlilerin kendilerini daha iyi anlayabileceğini ileri sürüyor ve bu arada işçi kökenli Karabük CHP İlçe Başkanı Mehmet Ali BÖLEK de aday adayı olduğu için, onu desteklediğini ima etmek istiyordu.

Kendisine çocuklarının hangi okulda okuduğunu sordum; birinin ortaokul son sınıfta, diğerinin ilkokulda olduğunu söyleyince, onların ilerde yüksek öğrenim görüp, doktor, avukat, mühendis gibi bir meslek sahibi olmasını istemez misin diye sormak gereğini duydum. *“Nasıl istemem”* yanıtını alınca, *“niye bana yüksek öğrenim görmüş olmayı çok görüyorsun, işçiye veya daha doğru bir deyimle halka yakın olmak için, işçi olmak ön şart mıdır?, ben bir esnaf çocuğuyum, halkın içinden, sizin içinizden çıkarak bir yerlere gelmişsem, bu halktan kopmak olarak değil, halkı daha iyi anlamak ve*

temsil edebilme niteliği kazanmak olarak görülmelidir; ilerde senin çocuklarına da, senin bana yaptığın gibi davranılırsa üzülürsün” dedim.

Delege arkadaş sustu, orada bulunan diğer delegeler bana hak verdi sanırım. Karşılaştığım olay, o sıralarda belirli çevrelerin yönlendirmesiyle, toplumda etiket sahibi olanları, olmayan ya da olamayanların kendilerinden saymamaları gibi, çok yanlış ve haksız bir anlayıştan kaynaklanıyordu.

• ÖNSEÇİM SONUÇLARI

Ön seçim 01 Mayıs 1977 Pazar günü yapıldı. Aynı gün, DİSK tarafından İstanbul Taksimde “1 Mayıs Bayramı” nedeniyle düzenlenen mitingde, etraftaki yüksek binalardan atılan kurşunlarla vurulanlar ile panik sırasında polis panzerleri altında kalan 37 kişi ölmüş, çok sayıda kişi yaralanmıştı. Bu yüzden ön seçimin yapıldığı gün, demokrasi tarihimizde “Taksim’deki kanlı 1 Mayıs” olarak anılır.

Ön seçimleri, sabahtan Safranbolu ve Karabük’te, öğleden sonra da İhsan ÖZTÜRK’le birlikte, Eflani ve Ulus’ta takip ettim. Eflani ve Ulus’ta, söz verildiği gibi bana oy verenler pek çoktu. Karabük’ten de oy alıyordum ama Mehmet Ali BÖLEK yanlıları Karabük’te benim oyumun, Safranbolu’da da benim arkadaşlar Sayın BÖLEK’in oylarının çok fazla yükselmemesini istiyorlardı. Bunun böyle olacağını düşünmüş olsa gerek ki, Mehmet Ali BÖLEK, aday adaylığı başvuruları öncesinde, Zonguldak’ta bana, “sen yüksek öğrenimlisin, Senatörlüğe başvur, ikimiz karşı karşıya olmayalım” demişti. Ancak seçim tarihi itibariyle 40 yaşımı doldurmama daha 6 aylık bir süre olduğundan, yasa gereği senatör adayı olamazdım.

Safranbolu’da ise, ön seçim oldukça ilginçti. Delegelerin büyük bir çoğunluğu beni destelemekle beraber, parti ilçe örgütünün eski Sayın Başkanı ve kimi arkadaşları, bana oy vermedikleri ve verenleri de önlemeye çalıştıkları gibi, Kemal ANADOL’a oy verilmesini sağlayarak, ön seçimle ilgili olarak yukarda değinilen ikinci kuralın, benim lehime işlememesine yol açıyorlardı. Genç delegelerin de, hem bana, hem de Sayın ANADOL’a oy verdikleri söyleniyordu.

Seçim sonuçlarını avukatlık yazıhanemden izledim. Safranbolu, Eflani ve Ulus’ta, Sayın ECEVİT’ten sonra en fazla oy bana verilmişti; Karabük’te Sayın ECEVİT ve Sayın BÖLEK’ten sonra 3 üncü, bu dört ilçenin toplamında Sayın ECEVİT’in arkasından 2 nci sırada yer alıyordum. Gece 23 sıralarında Devrek ve Kdz. Ereğli’nin sonuçları geldi; zaten buralardan fazla oy beklemiyordum; ancak 166 oy aldığım Zonguldak Merkez İlçede, oldukça önde ve B. ECEVİT (487), A. GÜRSOY (350), K. BAHADIR (349), B.KARAÇELİK (295)’den sonra 5 inci sıradaydım. Bartın dışındaki ilçelerin

toplama göre ise, 3 üncü sırada yer alıyordum; Bartın'da bana vaat edilen oy miktarına göre de, 5 incilikten aşığı bir sıraya düşmem söz konusu olamazdı.

Sabaha karşı Bartın ilçesinin sonuçları geldi, bana 250 değil, sadece 50 oy verilmiş ve aday listesinde 6 ncı sıraya düşmüştüm. Ben ve yazıhanede benimle birlikte sabahlamış arkadaşlarım çok geçiriyorduk; sabahın ilk ışıklarıyla çalışmaya başlayan Kocaoğlan'ın fırınından, Erdem AYEN'in getirdiğı cimitsiz (*susamsız*) simitler boğazımıza durdu. İnanamıyordum, bir yanlışlık olmalıydı; manyetolu telefonda PTT'yi arayarak, Bartın'da olup biteni öğrenmek için Cahit KARAKAŞ'la görüşmek istedim. CHP listesinin 3 üncü sırasına yerleşen Sayın KARAKAŞ'ın, sabah ilk otobüsle, Ankara'ya gitmek üzere Bartın'dan ayrıldığını öğrendim.

Artık günlerden 2 Mayıs 1977 Pazartesi idi; CHP'den aday adayı olarak Bartın'lı Metin ULUKAVAK da ön seçimlere katılmış, listenin 9 uncu sırasına yerleşmekle beraber, Bartın'dan 293 oy almıştı; bana verilen bir kısım oyların, soyadı benzerliğinden ötürü, onun hanesine kaydedildiğı söylentisi çıktı. Sık rastlanan bir soyadım olmamasına karşın, hiçbir yakınlığım bulunmadığı halde aynı soyadını taşıdığı bir kişiyle, aynı partiden ön seçim yarışına girmek bir talihsizlikti; söylendiğı gibi bir yanlışlık olabilirdi.

Safranbolu Belediye Başkanlığı'na vekalet eden Necati SAĞLAM'la birlikte ve onun arabasıyla Bartın'a hareket ettik, orada Safranbolulu hemşehrimiz Yargıç Faik ÇELİK'le görüştük; söylentinin doğru olamayacağını, doğru olsa bile, tutanakların düzenlenmesinden önce, sandık başında itiraz etmek ve yeniden sayım istemek gerektiğini bildirdi.

Bartın'dan Zonguldak'a hareket ettik, Bulak'lı Sabri ARSLAN hemşehrimizin Emniyet Oteline indik, bana ön seçimlerde büyük katkı sağlayan okul arkadaşım Naim SİPAHİOĞLU'nu Şehir Kulübünde bulduk. Bartın'la anlaşmaya girmiş olmamdan dolayı bana çok kızgındı, Bartın'lı 8 aday adayının ön seçime girdiğini, bir ilçeden çıkan bu kadar çok aday adayı arasında bana kazık atılmasının doğal olduğunu söylüyor; bu koşullarda Bartın'dan oy beklemenin, olmayacak duaya amin demekten farksız olacağı anlamına gelen benzetmeler yaparak, görüşlerini sıralıyordu.

Ne fayda? ne söylense boştu, olan olmuştu; ertesi sabah Safranbolu'ya dönmekten başka çare yoktu. Seçim hukukunda, hak düşürücü sürelerin, seçim sonuçlarının bir an önce kesinleşmesi için çok kısa tutulduğu doğrudu; ama yine de sırasıyla Bartın İlçe, Zonguldak İl Seçim Kurulları ile Yüksek Seçim Kurulu'na itirazda bulundum. Sürenin geçtiğine, hak arama yollarının kapandığına ilişkin hukuksal nedenlerle sonuç değişmedi.

Ön seçim sonucunda, Zonguldak CHP Milletvekili listesinde adaylar, aldıkları oylara göre şöyle sıralanmışlardı:

1- Bülent ECEVİT (2885 oy), 2- Avni GÜR SOY (1347 oy), 3- Cahit KARAKAŞ (1261 oy), 4- Burhan KARAÇELİK (1241 oy), 5- Kemal ANADOL (1166 oy), 6- Kızıltan ULUKAVAK (1126 oy), 7- Kemal BAHADIR (1057 oy), 8- Mehmet Ali BÖLEK (900 oy), 9- Metin ULUKAVAK (699 oy).

5 inci sıradaki Kemal ANADOL beni sadece 40 oyla geçtiğine göre, kendisine Safranbolu'dan bana karşı olanların verdiği 59 oy çok önem kazanmış oluyordu. Ancak, Bartın'dan beklediğim 150 oya karşılık vaat edilen 250 oy yerine, 50 oy değil de 91 oy verilseydi, 5 inci sırada olabilecektim. Oysa Safranbolu'dan Sayın ECEVİT'e verilen 223 oyun ardından, ben 211 oy alırken, Sayın KARAKAŞ Bartın'daki pazarlığa sadık kalınarak, 3 üncü sırada 121 oy almıştı. Bu durumda Safranbolu'dan Sayın ANADOL'un aldığı oylar değil, Bartın'dan bana vaat edilen oyların ancak beşte birinin verilmesi, sonuç üzerinde en büyük etken oluşturmuştu.

Zonguldak'ın eski Senatörü Behiç SONBAY ve, eski Milletvekili Burhan KARAÇELİK, uzun yıllar sonra eski Belediye Başkanı Kızıltan ULUKAVAK ile bir arada

• POLİTİKADA İLK VE SON YENİLGİ

Bu tablo karşısında, Zonguldak'tan 9 milletvekilliğinin, 5 Haziran 1977 günü yapılacak genel seçimde, ancak 5'inin CHP'li olabileceği bilindiği için - nitekim de öyle oldu - ben, milletvekili olma umut ve olasılığını yitirmiştim. Üzülmiştim, bu politik yaşamımda ilk yenilgimdi, son yenilim de olacaktı.

Bu kez sevinme sırası, 9 ay önce Safranbolu ilçe kongresinden yenik çıkan arkadaşlarıma gelmişti. İkinci raundu veya rövanş partimim eski ilçe Başkanı Nurettin ERGÜL ve yakın arkadaşları kazanmış, ben kaybetmişim. Ancak, hiç biriyle bu yüzden bir tartışmam olmadı, içlerinde Tuncay ALTUĞ arkadaşım gibi, az bir oy farkıyla listede uygun sırada yer alamamam sonrasında, ısrarla ön seçimde beni desteklediklerini söyleyenler olduysa da, Sayın ERGÜL doğal olarak böyle bir tavır sergilemedi;

görüşlerine katılmasam da, inançlarının doğrultusundaki davranışlarından asla ödün vermeyerek, benimsediği politik çizgiden sapma göstermedi.

• **“KIZIM SANA SÖYLÜYORUM, GELİNİM SEN ANLA” !**

Milletvekili adayları ile Zonguldak'ta Senato üçte bir yenileme seçimleri de yapılacağından, onlarla birlikte senatör adayları, 12 Mayıs günü Ankara'ya çağrıldı, Bahçelievler Arı sinemasında Genel Başkan Bülent ECEVİT, adaylara ve partinin yurt düzeyindeki yöneticilerine hitaben, politikanın genel ilkelerine, CHP'nin programına ve seçimlerde uyulması gereken kurallara ilişkin çok yararlı bir konuşma yaptı. Çok duygulandım, daha önceleri de, daha sonra da bu ölçüde etkisinde kaldığım bir başka siyasal konuşma anımsamıyorum. ⁽²⁾

Sayın ECEVİT'in, Arı Sineması'ndaki konuşmasından sonra, Ankara Belediyesi'nden sağlanan otobüslerle CHP Genel Merkezinin, Atatürk Orman Çiftliği'ndeki Marmara Oteli'nde verdiği öğle yemeğine gidildi. Her ilin adayları ve parti görevlileri için, illerin alfabetik sıralamasına göre ayrı masalar ayrılmıştı. Yemek öncesinde Genel Başkan Sayın ECEVİT, Adana İl'inden itibaren, masaları dolaşmaya başladı, adaylarla tanışıyor, başarı diliyor, hiçbir masada oturmuyordu.

Harf sıralamasına göre en sondaki bizim Zonguldaklıların bulunduğu masaya geldiğinde, kendileri de Zonguldak adayı oldukları için, İl Başkanımız Ahmet BAŞ'ın yanında ayrılan yere oturdu. Ben tam karşısındaydım; kimseyle konuşmadan bana *“Kızıltan Bey, 5 inci sıradasınız değil mi”* diye sordu. Ben şaşkırdım, utanıp kızardım; gözüm çapraz karşıda Kemal ANADOL'a takıldı, onun yüzü de şaşkınlığını belli eder bir görünüm almıştı. *“Hayır efendim, 6 ncı sıradayım”* diye sorusunu yanıtlayınca, *“6 çıkartabilir miyiz”* dedi; herkes susmuş, bizi dinliyordu. *“Çalışacağım efendim”* diyebildim. Sayın Ecevit kalktı, başka hiç kimseyle; hiçbir şey konuşmadı, aramızdan ayrıldı.

Böyle bir konuşma beni çok üzmüştü, bir Genel Başkanın, liste başı olduğu kendi seçim çevresinde, kimin kaçınıcı sırada olduğunu bilmemesi

⁽²⁾ Türkçe sözcüklerle, herkesin anlayabileceği berraklıkta konuşan, Türkçeyi en güzel kullanan ve Türkiye'nin en etkili konuşmacısı olarak bilinen o günlerin Bülent ECEVİT'inin, aradan 25 yıl geçtikten sonra, 03 Kasım 2002 milletvekili genel seçimleri öncesinde, 57 nci Hükümetin son aylarında, Başbakan ECEVİT olarak yürüme güçlüğü yanında, konuşma zorluğu da çekebileceğini ve ilgisiz sözcükler kullanıp, düzgün konuşma yeteneğini yitirebileceğini düşünemezdim. Ayrıca, yine o günlerin CHP Genel Başkanı Sayın ECEVİT'in 1980 sonrasında CHP'lilerden kopabileceğini ve 1992 yılında CHP yeniden açıldığında, birleşme konusundaki tüm istem ve yalvarmalara karşı çıkarak, hep *“bir bölün”* olarak DSP'nin başında kalmakta direnebileceğini de, o günlerde hayal bile edemezdim.

düşünülemezdi, sıramı sorup da, beni zor durumda bırakmasının anlamı neydi, Zonguldak'tan 6 milletvekili çıkartılamayacağını, nasıl olur da bilmezdi?

Bunları kıdemli partililer ve adaylar Burhan KARAÇELİK ve Behiç SONBAY'a sorduğumda, *“sen üzülme, sabahleyin Sayın Genel Başkan, daha önce senin mutlaka ilk 5'te yer alacağını söyleyen Cahit KARAKAŞ'a, senin değil de, kendine karşıt konumdaki Kemal ANADOL'un nasıl oldu da, ilk 5'te yer aldığını sordu, kızım sana söylüyorum gelinim sen anla gibi kabul et, seninle öyle konuşarak Sayın ANADOL'a olan tepkisini göstermek istedi”* diyerek açıklamaya çalıştılar.

Oysa delege iradesi böyle tecelli etmişti; Sayın Genel Başkan, Kemal ANADOL'a tepkisini benimle ve ön seçimle ilişki kurmaksızın gösterse, daha doğru olmaz mıydı?

● SEÇİM PROPAGANDALARI

Ankara'dan döndüğümde, seçimlere 23 gün kalmıştı. Kazanabilecek sırada olmayan bir aday da olsam, bir partili olarak seçimlere seyirci kalamazdım. Sayın Genel Başkan'a da çalışacağımı söylemiştim. Zonguldak İl Başkanlığı ile görüşerek Safranbolu, Karabük, Eflani ve Ulus ilçe merkezleri ve köylerinde CHP'nin yapacağı propaganda çalışmalarını üstlendim. Karabük'ün Keltepe köylerini, Ulus'un Kumluca'sını, Zafer ve Helkemesi'ni, Eflani'nin kimi köyleri ile Safranbolu'nun Kuzyaka yöresindeki köylerini, Anadol marka arabamla dolaştım; buraları ilk kez görüyordum.

Bu arada her konuştuğum topluluğa, Milletvekili adayı Avukat Burhan KARAÇELİK'ten öğrendiğim şu hatırlatmayı da, yapmaktan geri durmuyordum: *“Siz bu seçimlerde CHP'ye oy verdiğinizde sadece bir milletvekili seçmeyeceksiniz; bizim ilk sıradaki adayımız Genel Başkanımız Sayın ECEVİT olduğu için, aynı zamanda Başbakan da seçmiş olacaksınız. Bir il'in milletvekilinin Başbakan olması demek, o il'in kalkınması ve işsizlik başta olmak üzere her türlü sorununun çözülmesi demektir. Bunun en güzel örneğini, Süleyman DEMİREL'in Isparta'sı ile Adnan MENDERES'in Aydın'ı oluşturmaktadır. Bülent ECEVİT'in Zonguldak'ının da, köyüyle kentiyile Isparta ve Aydın gibi olması sizin vereceğiniz oylarla gerçekleşecektir”*

CHP'nin seçimler için belirlediği *“Köylüden başlayan gelişme, köye kadar sanayileşme”* sloganını açıklayarak, CHP iktidarında demokratik kooperatifçilik, kredi olanakları, orman köylerinin sorunları, eğitim ve sağlık alanında köye götürülecek hizmetler gibi konulara değiniyor, o sıralar Sayın ECEVİT'in dilinden düşürmediği, CHP seçim bildirisinde yer alan ünlü *“Köyken”* projesinin ne olduğunu, ne yararlar sağlayacağını anlatmaya çalışıyordum. Kent merkezlerinde de sosyal ve ekonomik konulara öncelik veren, geçim darlığı ile işsizlik sorununa değinilen konuşmalar yapıyordum.

CHP'nin krokilerle "Köykent"i tanıtmı için hazırladığı büyük boyutlu poster

• NAZIM HİKMET'İN MEZARINA VATAN TOPRAĞI GÖTÜRÜLÜR MÜ?

Sayın ECEVİT'in Başbakanlığında Zonguldak'ın da, Demirel'in Isparta'sı gibi olacağına ilişkin sözlerim, her yerde olumlu karşılanmıyordu. Safranbolu CHP İlçe Başkanı Hikmet TURGUT ile birlikte Safranbolu'nun Hacılarobası köyüne gittik, köy halkıyla söyleşide bulunduk; bu köye bağlı, "Sallar" mahallesi denilen 20 haneli ayrı bir yerleşim yeri olduğu, orayı ziyaret etmemizin de yararlı olacağı söylendi; denilen mahalleye yollandık. Yağışlı bir gün olsa Anadolu marka arabamla gidilemezdi; tarlaların kenarında veya ortasında, öküz arabalarının açtığı izlerden giderek mahalleye ulaştık.

Ovacık ilçesi sınırını oluşturan, şahane manzaralı, derin bir vadinin tepesindeki bu mahallede, bir dut ağacının altında, 10-15 kadar köylü yurttaşla görüşmeye başladık. Mahallelerinin yolunun, su ve elektriğinin olmadığını, CHP'ye oy verdiklerinde Genel Başkanımızın Başbakanlığında hiçbir sorunlarının kalmayacağını açıklarken beni dinleyenlerden 40-45 yaşlarında biri, Safranbolu'da Belediye Başkanlığı yaptığım için "ireis bey beni dinle" diyerek araya girdi, sustum, "sen onu bunu bırak, senin Ankara'nın ireisi Moskof'un payitahtında, Nazım Hikmet'in mezarına neye vatan toprağı götürdü, sen evvela bunun hesabını ver" dedi ve "ortanın solu Moskova'nın yolu", değil mi?" diyerek, keh keh gülmeye başladı. Demek, Ankara Belediye Başkanı Vedat DALOKAY'ın bir süre önce gittiği Moskova'da Nazım Hikmet'in mezarına Türkiye'den toprak götürmesinin, CHP aleyhine siyasi

polemik konusu yapılması ve ortanın solu politikasının Ruslarla işbirliği anlamına geldiğinin sürekli gündemde tutulması, bu köyde de etkili olmuştu.

Bana yöneltilen soruyu, Nazım Hikmet'in komünist olmakla beraber, dünyanın her tarafında ATATÜRK kadar tanındığını, çok büyük bir Türk şairi olduğunu, Kurtuluş Savaşımızla ilgili en güzel şiirin onun tarafından yazıldığını, edebi kişilik ve niteliğini açıklayarak yanıtlayamazdım; böyle yanıtlamağa kalksam anlatamazdım, kabul ettiremezdim.

“Ankara Belediyesi’ne CHP’li olduğu için, Başbakan Süleyman DEMİREL hiç yardım etmiyor, gazetelerde görüyorsunuz, Ankara sokaklarında dağlar gibi çöp yığınları var, aylıklarını ödeyemediği için işçiler grevde, Ruslardan çöp kamyonları almak istiyor, onların hoşuna gitsin diye, önemsiz miktarda 2-3 kilo toprak götürdü. Siz de büyüklerinizden duymuşsunuzdur, Ruslar Milli Mücadele’de de bize yardım ettiler ama komünist olmadık” dedim. Ancak bu sözlerimle onları ikna edebilmiş değildim; hiçbir tepki alamadım. Görüşmeyi uzatmadan köyden ayrıldım.

Türkiye’de hiçbir siyasal sloganın *“ortanın solu, Moskova’nın yolu”* söylemi kadar etkili olamadığı ve CHP’ye karşı onun kadar sürekli kullanılan başka bir slogan bulunamadığı söyleniyordu; bunun doğruluğuna tanık olmuşum. Ayrıca köylü yurttaşım açısından, köyünün kalkınmasının ve alt yapı gereksinmelerinin karşılanmasının önemli olmadığını; *“ortanın solu, Moskova’nın yolu”* gibi yanıltıcı, uyduruk sözlerin önem taşıdığını öğrenmişim.

● **“VATAN TOPRAĞINA, VATAN HAINLERİ AYAK BASAMAZ”**

Bir başka köyde de Türkiye’nin bir başka acı gerçeğini öğrenecektim. Seçimlere iki gün kala Safranbolu’nun çok yakınındaki Karıt köyüne, yine CHP İlçe Başkanı ile birlikte gittik. Köye girerken, ilkokul çağındaki çocuklar arabamı taşlamaya başladılar; durdum, arabadan indim, *“çocuklar niçin taş atıyorsunuz, ayıp değil mi, köyünüze gelen misafirleri siz böyle mi karşılırsınız”* diye sevecenlikle sorduğumda, *“burası vatan toprağı, buraya vatan hainleri ayak basamaz”* dediler, *“nereden bildiniz benim vatan haini olduğumu”* diye sorunca da, arabamdaki 6 ok’lu CHP bayrağını gösterdiler. Çocuklara, kendilerine öğretilenlerin yanlış olduğunu, CHP’nin vatan hainlerinin değil, vatan hainlerinden, vatani kurtaranların partisi olduğunu anlatmaya çalışsam da, dinlemediler, yanımdan uzaklaştılar.

Köyde hiç kimse görünmüyordu, köyün orta yerinde rastladığımız bir kadına, köyün erkeklerinin nerede olduğunu sorduk, *“camide, namazdalar”* yanıtını alınca, cami yanındaki çeşmenin başına oturup bekledik. Namazdan çıkanlardan beni tanıyanlar hoş geldin diyerek elimi sıkıyorlardı; onlara *“ne yazık ki hoş gelmedik”* diyerek, köye girişteki taşlanma olayından bahsetmek isterken, kalabalığın arasında, zayıf yapılı, kara kuru, ilk kez

gördüğüm bir kişi ileri çıkararak, “*çocuklar amma da iyi yapmışlar, siz buraya niye geldiniz, bizden CHP’ye oy yok, size ihtiyacımız da yok, köyümüzün elektriği de, suyu da var, hepimiz Karabük Demir Çelikte çalışıyoruz*” dedi.

Ben de “*madem öyle, iki gün sonraki seçimde nasıl olsa, CHP iktidar, Bülent Ecevit Başbakan olacak, kimin kime ihtiyacı olacağını sonra konuşuruz*” karşılığını vererek arabama yöneldim. Birkaç kişi, “*gitmeyin, bir çay içmeden gidilir mi ?*” deseler de, daha fazla kalamadım. ⁽³⁾

Köyün hemen önünden geçen Karabük-Kastamonu karayoluna çıkar çıkmaz, arabamı durdurup, direksiyon başında ağlamaya başladım. Asabım çok bozulmuştu, bu köy halkından Safranbolu Gümüş İlkokulu’ndaki rahmetli Fehmi ERDEM öğretmenim, 30 yıl önce bizi, köyünün bugünkü çocukları gibi yetiştirmemişti. Köyün çocukları, hiç kuşkusuz çirkin politikacılar tarafından CHP aleyhine, gerçek dışı isnatlarla koşullandırılan büyüklerinden duyduklarının etkisi altındaydılar, yanlış yönlendirilmişlerdi. Yarının seçmenleri olacak bu çocuklara, gerçekleri kim nasıl anlatacak, nerede öğretecekti?

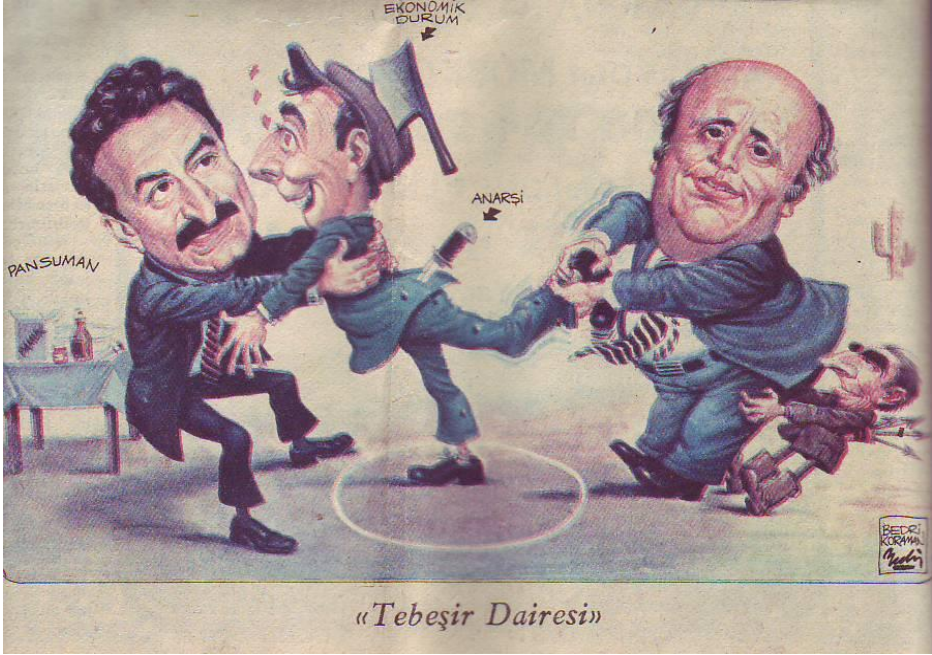
Çok partili siyasal yaşamın 32 nci yılında, tarımsal üretimi ve fabrika işçiliği nedeniyle ekonomik düzeyi, Türkiye ortalamasının çok üstünde olan, Safranbolu’nun 2-3 Km yakınındaki Karıt köyündeki bu tablo ürkütücüydü, büyük bir karamsarlığa düşmüştüm. Bu yüzden ağlıyordum. Partimin ilçe başkanı Hikmet Hocam da, beni teskine çalışıyordu.

Milletvekili adayı olarak yaptığım seçim çalışmalarından çok şeyler öğrendim; özellikle demokratik rejimin uygulamada, kitaplarda yazılanlardan ve Hukuk Fakültesi’nde okutulanlardan çok farklı bir biçimde işlediğini anladım. Belediye seçimlerinde ve Belediye Başkanlığı döneminde, kişisel ilişkiler ve yerel özellikler ön planda olduğundan, karşılaşılan olumsuzluklar, genel politika ve genel seçimlerdeki kadar çirkin değildi.

Beklendiği üzere, seçim sonunda Zonguldak’tan CHP 5, AP de 4 milletvekili çıkardı. CHP, Türkiye’de % 42 oy almasına karşın, salt çoğunluğu 226 olan Millet Meclisi’nde, ancak 213 milletvekili ile temsil edilebildiğinden, Bülent ECEVİT’in kurduğu hükümet güven oyu alamadı.⁽⁴⁾

⁽³⁾ 5 Haziran 1977 seçimlerinde Karıt köyünden, AP 129, MSP 19, MHP 3 oy alırken, CHP ancak 12 oy alabildi.

⁽⁴⁾ Daha sonraları, 1987 seçimlerinde Turgut ÖZAL’ın ANAP’ının % 36 oranında ve 2002 seçimlerinde de Recep Tayyip ERDOĞAN’ın AKP’sinin % 34 oranında oyla, parlamentoda salt çoğunluk bir tarafa, üçte ikiye çok yakın bir çoğunluk kazanması, uygulanan seçim sisteminden kaynaklanan ilginç sonuçlardı. Bunlara bakarak, Türk Ulusu, CHP’yi 1950’den sonra bir kez dahi, tek başına iktidar yapmadı diyenler mi, yoksa ANAP’ı ve AKP’yi millet değil, seçim sistemi iktidar yaptı diyenler mi haklı olacaktır? Bu soruların doğru yanıtları bilmezlikten gelinmemeli, üç seçmenden ancak birinin oyunu alabilenler, milletin üçte iki çoğunluğuna sahiplermiş gibi bir davranış sergilememelidirler.

1977 genel seçiminden bir gün önce, 04.06.1977 tarihli Milliyet'te Bedri KORAMAN'ın çizgilerle anlatmaya çalıştığı üzere, anarşi ve ekonomik durum yaralısı seçmen, ECEVİT'in pansuman etmesi için "tebeşir dairesi"nin dışına çıkamadı mı, çıkartılmadı mı ?

İkinci MC Hükümeti'nin ortakları

5 Haziran 1977: Sandıktan İkinci MC çıktı

Milletvekili erken genel seçimleri 5 Haziran'da yapıldı. Yüksek Seçim Kurulu'nun 7 Haziran'da yaptığı açıklamaya göre CHP 213, AP 189, MSP 24, MHP 16, CGP 3, DP 1 ve bağımsızlar 4 milletvekili çıkardı. Böylece seçimden birinci parti olarak çıkan CHP, tek başına iktidar olabilecek çoğunluğu sağlayamadı. Oysa daha önce kısa da olsa iktidarda kalmış olan MC partilerinin milletvekili sayısı

226'dan fazlaydı. Cumhurbaşkanı'dan 14 Haziran'da görevi alan Ecevit, 21 Haziran'da hükümeti kurduysa da 3 Temmuz'da güvenoyu alamayınca istifa etti. Demirel'in 21 Temmuz'da açıkladığı İkinci MC Hükümeti de ülkedeki asayiş ve ekonomi sorunları karşısında uzun ömürlü olmadı; CHP'nin verdiği gensoru oylamasıyla 31 Aralık'ta düşürüldü.

Cumhuriyet Gazetesi – "Fotograflarıyla Cumhuriyetin 80 yılı", Sayı:18, Sayfa 294